

**B9-0169/2024 }
B9-0170/2024 }
B9-0171/2024 }
B9-0176/2024 }
B9-0178/2024B9-01**

80/2024 } RC1

13.3.2024

BENDRAS PASIŪLYMAS DĖL REZOLIUCIJOS

pateiktas pagal Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 ir 4 dalis

keičiantis šiuos pasiūlymus dėl rezoliucijų:

B9-0169/2024 (S&D)

B9-0170/2024 (ECR)

B9-0171/2024 (The Left)

B9-0176/2024 (Verts/ALE)

B9-0178/2024 (RENEW)

B9-0180/2024 (PPE)

dėl Rumunijos nacionalinių vertybių, kurias neteisėtai pasisavino Rusija,
grąžinimo
(2024/2605(RSP))

**Michael Gahler, Eugen Tomac, Traian Băsescu, Siegfried Mureșan,
Ioan-Rareș Bogdan, Vasile Blaga, Daniel Buda, Cristian-Silviu Bușoi,
Gheorghe Falcă, Mircea-Gheorghe Hava, Marian-Jean Marinescu,
Dan-Ștefan Motreanu, Gheorghe-Vlad Nistor, Loránt Vincze, Iuliu**

RC\1298929LT.docx

PE760.481v01-00 }

PE760.482v01-00 }

PE760.483v01-00 }

PE760.487v01-00 }

PE760.489v01-00 }

PE760.491v01-00 } RC1

Winkler, Rasa Juknevičienė, Andrius Kubilius

PPE frakcijos vardu

Rovana Plumb, Dan Nica, Victor Negrescu, Mihai Tudose, Claudiu Manda, Adrian-Dragoş Benea, Carmen Avram, Maria Grapini, Corina Creţu

S&D frakcijos vardu

Vlad-Marius Botoş, Petras Auštrevičius, Fabio Massimo Castaldo, Dita Charanzová, Vlad Gheorghe, Bernard Guetta, Ilhan Kyuchyuk, Urmas Paet, Dragoş Pîslaru, Hilde Vautmans

RENEW frakcijos vardu

Nicolae Ştefănuţă

Verts/ALE frakcijos vardu

Cristian Terheş

ECR frakcijos vardu

Martina Michels

The Left frakcijos vardu

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento rezoliucijos dėl Rumunijos nacionalinių vertybių, kurias neteisėtai pasisavino Rusija, gražinimo (2024/2605(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Rusijos,
- atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV), ypač į jos 6, 36 ir 167 straipsnius,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį (ES sutartis), ypač į jos preambulę ir 3 straipsnio 3 dalį,
- atsižvelgdamas į 1954 m. Hagos kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu konvenciją,
- atsižvelgdamas į 1996 m. sausio 25 d. Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos nuomonę Nr. 193 dėl Rusijos prašymo tapti Europos Tarybos nare ir į 2012 m. spalio 2 d. Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos rezoliuciją Nr. 1896 dėl Rusijos Federacijos pareigų ir įsipareigojimų vykdymo,
- atsižvelgdamas į 2003 m. liepos 4 d. Rusijos ir Rumunijos sutartį dėl draugiškų santykių ir bendradarbiavimo ir prie jos pridėtą bendrą Rumunijos ir Rusijos užsienio reikalų ministrų pareiškimą, pagal kurią įsteigta bendra Rumunijos ir Rusijos komisija dvišalių santykių istorijos klausimams, įskaitant Rumunijos vertybių klausimą, nagrinėti,
- atsižvelgdamas į 1970 m. lapkričio 14 d. 16-ojoje UNESCO generalinės konferencijos sesijoje priimtą Nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo priemonių konvenciją,
- atsižvelgdamas į 1972 m. lapkričio 16 d. UNESCO Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvenciją,
- atsižvelgdamas į 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/60/ES dėl neteisėtai iš valstybės narės teritorijos išvežtų kultūros objektų gražinimo, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1024/2012¹,
- atsižvelgdamas į 2022 m. gruodžio 13 d. Komisijos komunikatą dėl 2023–2025 m. ES kovos su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis veiksmų plano (COM(2022)0800),
- atsižvelgdamas į 2005 m. spalio 27 d. Europos Tarybos Kultūros paveldo vertės visuomenei pagrindų konvenciją (CETS Nr. 199),
- atsižvelgdamas į 2017 m. gegužės 19 d. Europos Tarybos konvenciją dėl teisės

¹OL L 159, 2014 5 28, p. 1.

pažeidimų, susijusių su kultūros vertybėmis (CETS Nr. 221),

- atsižvelgdamas į valstybių pripažintus pagrindinius tarptautinės teisės principus, kaip antai suvereniteto ir nesikišimo principą, sąžiningumo principą ir taikaus ginčų sprendimo principą,
- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 ir 4 dalis,
- A. kadangi valstybės aukso atsargos yra labai svarbus finansinis turtas, teikiantis jos valiutai stabilumo ir stiprinantis pasitikėjimą šalies ekonomine galia;
- B. kadangi finansų srityje ir ekonomikoje valstybės aukso atsargos atlieka išskirtinį ir ilgalaikį vaidmenį kaip viena pagrindinių valstybės turimų valiutos atsargų sudedamųjų dalių; kadangi per finansų krizes centrinio banko aukso atsargos veikia kaip saugus turtas rinkos neramumų metu;
- C. kadangi ES sutarties preambulėje nustatyta, kad ją pasirašantieji semiasi „įkvėpimo iš Europos kultūrinio, religinio ir humanistinio paveldo“ ir nori „stiprinti savo tautų solidarumą, kartu gerbdami jų istoriją, kultūrą ir tradicijas“, o SESV 6 straipsnyje kultūros politikos sritis priskiriama prie „Sąjungos kompetencijos kategorijų ir sričių“ ir pagal jį ES gali imtis įvairių veiksmų siekdama „remti, koordinuoti ar papildyti valstybių narių veiksmus“; kadangi pagal SESV 36 straipsnį valstybės narės turi prerogatyvą apibrėžti jų jurisdikcijai priklausančias nacionalines vertybes ir įgyvendinti reikalingas jų apsaugos priemones;
- D. kadangi terminas „Rumunijos nacionalinės vertybės“ apima 91,5 tonos Rumunijos nacionalinio banko grynojo aukso atsargas, karališkąsias kolekcijas, kurias sudaro brangakmeniai ir retos monetos, turinčios numizmatinę ir kultūrinę vertę, atskirą nuo paties aukso vertės, taip pat kultūros, religijos ir archyvines vertybes, priklausančias valstybės nacionaliniam paveldui;
- E. kadangi yra teisinis pagrindas grąžinti kultūros vertybes ir nacionalines vertybes, kurios neteisėtai išvežtos iš ES šalies teritorijos pažeidžiant galiojančius teisės aktus arba pažeidžiant sąlygas, kuriomis buvo suteiktas laikinas leidimas jas išvežti; kadangi Rumunija kelia visiškai teisiškai pagrįstą reikalavimą grąžinti jos nacionalines vertybes, kurios 1916 ir 1917 m. buvo išvežtos į Rusiją siekiant jas apsaugoti;
- F. kadangi vertybės buvo saugomos Rusijoje užtikrinant, kad jos bus visos grąžintos, remiantis pasirašytais dokumentais, kurie turi tarptautinių sutarčių vertę;
- G. kadangi neteisėtai Rusijos įvykdytas Rumunijos nacionalinių vertybių pasisavinimas yra tarptautinės teisės ir papročių pažeidimas, nes aukso atsargos kartu su didele kultūros, religinių objektų ir archyvų kolekcija buvo perduotos saugoti išskirtinėmis aplinkybėmis pagal tinkamai dokumentuotą ir teisiškai galiojančią oficialų susitarimą su teisinėmis grąžinimo garantijomis, kurio nustatytų įsipareigojimų nebuvo paisoma;
- H. kadangi po 2003 m. liepos 4 d. Rumunijos ir Rusijos užsienio reikalų ministrų bendro

pareiškimo abi šalys įsteigė bendrą Rumunijos ir Rusijos komisiją dvišalių santykių istorijos klausimams, įskaitant Rumunijos vertybių deponavimo Maskvoje Pirmojo pasaulinio karo metais klausimą, nagrinėti; kadangi per 15 metų laikotarpį ši komisija surengė tik penkis posėdžius, o paskutinis iš jų buvo surengtas 2019 m.; kadangi po šių posėdžių sudarytuose protokoluose Rusija pripažino Rumunijos pretenziją Rusijos Federacijai ir sutiko, kad Rumunijos pateikti dokumentai yra autentiški, turintys tarptautinės sutarties statusą ir patvirtinantys Rumunijos vertybių, įskaitant Rumunijos nacionalinio banko vertybes, deponavimą Rusijoje;

- I. kadangi Rusijos Federacija yra Sovietų Sąjungos, kuri išlaikė carinės Rusijos teisinį subjektiškumą, teisių perėmėja, todėl privalo grąžinti šį Rumunijai priklausantį turtą;
- J. kadangi pasisavintų Rumunijos nacionalinių vertybių restitucija yra ypač svarbi tiek institucinei, tiek valstybinei šalies atminčiai; kadangi, siekiant apsaugoti visuotinę kultūros paveldo vertę, itin svarbu grąžinti iš kilmės šalies neteisėtai konfiskuotą kultūros paveldą;
- K. kadangi, siekiant Rumunijos nacionalinių vertybių grąžinimo, reikia tinkamai pritaikyti Europos atsako;
 1. smerkia Rusiją už tai, kad ji nėra grąžinusi Rumunijai visų jos nacionalinių vertybių, nors tai nurodo įpareigojimas, aiškiai išdėstytas oficialiuose dvišaliuose abiejų valstybių sudarytuose susitarimuose, ir to reikalaujama pagal tarptautinę teisę ir normas;
 2. ragina Rusijos Federaciją grąžinti Rumunijai visas likusias jos nacionalines vertybes, kurios 1916 m. ir 1917 m. buvo pervežtos saugoti į Rusiją;
 3. primena, kad Rusijos įvykdytas Rumunijos nacionalinių vertybių pasisavinimas yra išskirtinis tarptautinis atvejis, kai valstybės piniginės aukso atsargos kartu su kultūriniais, religiniais ir archyviniais objektais, kurie yra tos valstybės nacionalinio paveldo dalis, buvo patikėtos saugoti kitai valstybei pagal susitarimą, išdėstytą teisiškai galiojančiuose dokumentuose, suteikiančiuose teises grąžinimo garantijas, tačiau galiausiai šių įsipareigojimų buvo nepaisoma pažeidžiant tarptautinę teisę ir papročius;
 4. pripažįsta, kad nacionalinių vertybių, sunkiu Pirmojo pasaulinio karo metu 1916 ir 1917 m. perkeltų saugoti į Rusiją su Rusijos imperijos valdžios garantija dėl jų saugaus vežimo, saugojimo ir saugaus grąžinimo į Rumuniją, pasisavinimas yra precedento neturintis tarptautinis aukso rezervų ir paveldo objektų neteisėto pasisavinimo atvejis ir nuolatinė Rumunijos visuomenei rūpima problema;
 5. pažymi, kad per Pirmąjį pasaulinį karą tuometinė Rumunijos vyriausybė buvo priversta patikėti Rumunijos nacionalines vertybes šaliai sąjungininkei, kad jos būtų apsaugotos nuo sunaikinimo; primena, kad per karo sunkumus didžioji dalis Rumunijos nacionalinių vertybių buvo dešimtimis traukinių vagonų išvežtos į carinę Rusiją saugoti iki taikos atkūrimo, ir Rumunijos nacionalinio banko aukso atsargos buvo išsamiai inventorizuotos dokumentuose, o Rusija suteikė jų apsaugos ir grąžinimo garantiją, kurios liudininkėmis tuo metu tapo kitos valstybės; pabrėžia, kad nacionalines vertybes,

teisėtai patikėtas Rusijos globai, sudarė 91,5 tonos gryno aukso, priklausančio Rumunijos nacionalinio banko atsargoms, karališkosios brangenybių ir retų monetų kolekcijos, taip pat tokios neįkainojamos kultūrinės ir istorinės vertybės kaip valstybės archyvai, dokumentai, vertingi istoriniai rankraščiai, tapybos paveldas, retos knygos ir kolekcijos iš daugelio viešųjų bei privačių įstaigų, aprėpusios daugiau kaip penkis Rumunijos istorijos šimtmečius;

6. pabrėžia, kad nepaisant kelių bandymų vesti diplomatinės derybas po Pirmojo pasaulinio karo, Rusija niekada negrąžino visų Rumunijos nacionalinių vertybių, kaip buvo teisiškai numatyta oficialiame dvišaliame abiejų valstybių susitarime;
7. pažymi, kad kai kurios iš Rusijos neteisėtai pasisavintų kultūros, meno ir archyvinė vertybių nacionalinių vertybių buvo grąžintos Rumunijai 1935 ir 1956 m.; vis dėlto pabrėžia, kad iki šiol negrąžinta nė kiek iš Rumunijos nacionalinio banko atsargoms priklausančio 91,5 tonos gryno aukso, nepaisant protokolų, pasirašytų perkeltiant vertybes į Rusiją;
8. išreiškia susirūpinimą dėl to, kad, nepaisant to, kad buvo sudaryta Rumunijos ir Rusijos jungtinė ekspertų komisija, įgaliota palaikyti diskusijas šiuo klausimu, Rumunijos ir Rusijos dvišaliais diplomatiniais kanalais dedamoms pastangoms susigrąžinti Rumunijos nacionalines vertybes, taigi užtikrinti, kad neteisėtai užgrobtos Rumunijos nacionalinio banko aukso atsargos būtų grąžintos, kliudo Rusijos atsisakymas grąžinti tai, ką ankstesni režimai neteisėtai laikė nepaisydami pasirašytų grąžinimo protokolų;
9. pabrėžia, kad, kaip nustatyta ES sutartyse, turi būti skiriama ypač daug dėmesio valstybių narių nacionalinių vertybių išsaugojimui;
10. palankiai vertina dideles ES pastangas apsaugoti nacionalinį, kultūros ir istorijos paveldą įgyvendinant teisės aktus ir bendradarbiavimo mechanizmus, kuriais reglamentuojamas neteisėtai iš ES šalių teritorijų paimtų kultūros ir paveldo objektų grąžinimas, ir jos pastangas kovoti su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis;
11. pripažįsta, kad Direktyva 2014/60/ES yra pagrindinis ES įsipareigojimo saugoti nacionalines vertybes ir kultūros objektus ramstis, o ES kovos su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis veiksmų plane patvirtintas platesnis ES įsipareigojimas saugoti kultūros paveldą; pabrėžia, kad neteisėtai išvežti kultūros objektai turi būti grąžinti, nepriklausomai nuo to, ar jie perkelti Sąjungoje, ar eksportuoti į ES nepriklausančią valstybę; pažymi, kad nors pagal atitinkamas SESV nuostatas dabartiniai ES teisės aktai apima kultūros vertybių ir nacionalinių vertybių, vienos valstybės narės neteisėtai išvežtų į kitą valstybę narę iki 1993 m. sausio 1 d., grąžinimą, Rumunijos nacionalinių vertybių sugrąžinimas tebėra ypatingas atvejis, kurį reikia spręsti atskirai; pabrėžia, kad dėl Rumunijos nacionalinių vertybių neteisėto pasisavinimo atvejo išskirtinumo išryškėjo unikalių aplinkybių, dėl kurių reikalingas tinkamai pritaikytas Europos atsakas siekiant palengvinti tų vertybių grąžinimą, išplečiant sritį, kurioje vadovaujasi ES požiūriu į kultūros vertybių, neteisėtai išvežtų iš ES šalių teritorijų, grąžinimą;
12. pabrėžia, kad, siekiant ES nepriklausančios valstybės neteisėtai laikomų ES valstybės

narės kultūros vertybių ir nacionalinių vertybių grąžinimo, reikalingas realus diplomatinis dialogas tiek dvišaliuose, tiek tarptautiniuose forumuose;

13. ragina Komisiją išplėsti ES kultūros vertybių apsaugos politikos taikymo sritį, kad ji apimtų nacionalinių vertybių, karo metu perkeltų pagal dvišalius valstybių susitarimus, grąžinimą;
14. ragina Komisiją ir Europos išorės veiksmų tarnybą įtraukti Rumunijos nacionalinių vertybių grąžinimą į diplomatinę dvišalę ES ir Rusijos santykių darbotvarkę, kai tik padėtis regione taps tokia, kad bus galima atnaujinti politinį šalių dialogą;
15. ragina Komisiją konkrečiai bendradarbiauti su Rumunijos valstybe, Rumunijos nacionaliniu banku ir kitomis susijusiomis institucijomis, kad būtų telkiamos koordinuojamos pastangos ir naudojamos visomis diplomatinėmis tarpininkavimo priemonėmis skatinant komunikaciją, kai tinkama, su atitinkamomis Rusijos tarnybomis ir ieškant sprendimų, kad būtų užtikrinta, jog prarastos nacionalinės vertybės būtų nedelsiant grąžintos ten, kur joms priklauso būti;
16. ragina Komisiją ištirti galimybes veikti kaip Rumunijos ir Rusijos jungtinėje komisijoje, įgaliotoje svarstyti Rumunijos nacionalinių vertybių grąžinimą, dalyvaujančių Rumunijos atstovų partnerei;
17. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Europos išorės veiksmų tarnybai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, Europos Tarybai ir jos Parlamentinei Asamblėjai, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai ir Rusijos Federacijos valstybinėms institucijoms.